
Handlingsplan oppvekst

Vefsn kommune

2017 - 2021

Vedtatt kommunestyret sak 109/17 den 16.11.2017

VEFSN KOMMUNE

- et steg foran

Handlingsplan oppvekst

Innledning	3
Slik leser du planen	4
Kommuneplanens samfunnsdel	5
Prioriterte tiltak	6
Fra ord til handling	9
Oppsummering	14

Innledning

Tjenesteområdet oppvekst har ansvaret for barnehager, barne- og ungdomsskoler og Vefsn voksenopplæring. Det er 7 kommunale og 12 private barnehager i kommunen. Kommunen har et myndighetsansvar for de private barnehagene.

Det finnes 3 barneskoler, 2 skoler med barne- og ungdomstrinn og 1 ungdomsskole. Vefsn voksenopplæring er lokalisert på Skjervengan og tilbyr en rekke ulike tilbud innen voksenopplæring.

Befolkningsfremskrivninger for Vefsn kommune viser at demografien endrer karakter. Det blir færre yngre og flere eldre mennesker i kommunen. Fødselstallene varierer noe, men nasjonale tall viser at fruktbarhetstallene¹ for kvinner faller, i 2016 var tallet 1,71. Det er også slik at vi er friskere og vi lever lengre enn tidligere.

Dette får betydning for kommunens samlede tjenesteproduksjon, samtidig som det utfordrer oss for å øke attraktiviteten for Vefsn som bosteds- og arbeidskommune.

Kvalitet i barnehage og skole er essensielt. Det er avgjørende for å gi barn og unge god faglig og sosial kompetanse. Barn og unge skal gjennom sin opplæring settes i stand til å møte de utfordringer og valg som livet byr på. Kommunale tjenester, herunder kvalitet i barnehage og skole har også betydning for et steds bosteds- og besøksattraktivitet². Dette viser studier utført av Telemarksforskning.

Det er gjort mye innen oppvekstfeltet de senere år. Flere av kommunens skolebygg er rehabilitert og det er bygget nytt. Dette gir gode rammer for å legge til rette for kvalitet i undervisningen. To av skolene har fortsatt en slitt og tildels utdatert eiendomsmasse, disse er Mosjøen skole og Elsfjord skole.

Vefsn kommune har et variert næringsliv med mange små bedrifter. Nettopp dette med de mange små virksomhetene må også skolen i større grad møte gjennom sine bedriftsbesøk og invitasjoner til deltagelse. Nye næringer har vokst frem i kommunen gjennom de senere år. Gründerskap, teknologi og kunnskap om innovasjon blir stadig viktigere i et samfunn som raskt utvikler seg. Hvilke jobber som vil prege fremtidens arbeidsliv er usikkert, men studier³ viser at teknologi vil være en definerende faktor. Dette må også vises i undervisningen og krever at tilgjengelig utstyr og kunnskap hos lærere må stå sentralt.

Rekruttering av lærere til skolene i Nord-Norge er utfordrende. Dette merkes også i Vefsn kommune. Initiativer for å styrke rekruttering og fastholde gode medarbeidere blir vesentlig fremover. Denne planen peker derfor på en rekke forhold for å stimulere til dette.

Utvalget reiser en bekymring knyttet til nettdekning og kapasitet på nett i kommunale bygg. Gjennomføring av nasjonale prøver må kunne forventes gjennomført uten kapasitetsproblemer i Vefsn kommune. Her må den digitale infrastrukturen være i forkant.

¹ Fruktbarhetstall. Antallet barn hver kvinne føder gjennom livet

² Attraksjonskraft gjennom stedsinnovasjon, Telemarksforskning

³ Fremtidens arbeidsliv, SINTEF 2016

Nettdekning ellers i kommunen utfordrer enkelte elever i sitt hjemmearbeid. Dette er selvfølgelig uheldig og det bes om at kommunen utfordrer kommersielle aktører på nettdekning i kommunen.

Slik leser du planen

Handlingsplanen som du nå leser i skal være et verktøy for tjenesteområdet oppvekst, kommunens administrasjon og de folkevalgte i kommunen. Planen skal være et verktøy for å realisere de mål og strategier som er vedtatt i kommuneplanens samfunnsdel.

Handlingsplanen viser til en rekke ulike tiltak, noen som krever ytterligere midler enn dagens ramme, men også en rekke tiltak som ikke gjør dette. Det er kun tiltak som krever nye midler som er prioritert fra utvalget i arbeidet. Totalen av alle tiltak skal bidra til å realisere mål og strategier fra samfunnsdelen.

Kapittelet *Kommuneplanens samfunnsdel* er en konkretisering av de målområder som er særlig relevante for tjenesteområdet oppvekst. Handlingsplanen kobler seg spesielt mot disse.

Kapittelet *Prioriterte tiltak* viser til tiltak som krever nye midler, utover dagens ramme, og som er foretrukket fra utvalget i planarbeidet. De beskrives mer utfyllende i kapittelet.

Kapittelet *Fra ord til handling* viser i tabellform alle tiltak som er belyst i arbeidet med planen. Dette være seg både de nevnt i forrige kapittel, men også tiltak som ikke krever ytterligere midler for gjennomføring. Tiltakene presenteres under konkrete mål fra kommuneplanens samfunnsdel.

Tabellene peker på fire innhold: *Mål* (målsetting presentert i kommuneplanens samfunnsdel), *Handling* (hvilken handling/tiltak skal det fokuseres på), *Ansvar* (hvilken/hvilke enheter har et ansvar for at dette blir gjort) og *Nye midler* (krever tiltaket midler utover dagens ramme).

Tabellen *Oppsummering* avslutningsvis i dokumentet viser skjematisk de tiltak som er foreslått under tekstkapittelet *Prioriterte tiltak*.

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel er retningsgivende for innholdet i handlingplanene for de ulike tjenesteområdene i kommunen. Samfunnsdelen peker på mål og strategier for en helhetlig samfunnsutvikling i et langsiktig perspektiv. Hvordan disse mål og strategier skal realiseres er noe av det handlingsplanene legger til rette for.

Kommuneplanens samfunnsdel presenterer tre (3) satsningsområder for en helhetlig samfunnsutvikling.

Satsningsområde 1

Vefsn kommune skal være et naturlig bestemmelssted for private næringsutviklere og offentlige arbeidsplasser. Kunnskap om fremtidens arbeidsplasser og trender er i så tilfelle avgjørende og må styrkes. Arbeidsplasser for unge voksne står sentralt.

Satsningsområde 2

Vefsn kommune skal prioritere arbeidet med å beholde og rekruttere unge mennesker i etableringsfasen.

Satsningsområde 3

Vefsn kommune skal utvikle de kommunale tjenester for å gi våre eldre et godt og verdig liv.

Under disse satsningsområder er det et utvalg av mål og strategier der tjenesteområdet oppvekst har en betydningsfull oppgave. Disse er:

- 1.1 Vil vil styrke kompetansen om fremtidens arbeidsplasser og sysselsetting.
- 2.1 Vi vil ha en barnehagedekning som strekker seg utover norm fra Storting.
- 2.2 Vi vil sikre likeverdig og høy kvalitet på alt arbeid med barn og unge. Dette skal vises på resultater fra nasjonale prøver, trivsels- og brukerundersøkelser.
- 2.3 Vi vil sikre nulltoleranse mot mobbing i barnehage og skole. Arbeid med psykisk helse skal prioriteres.
- 2.5 Vi vil at kommunen skal ha et variert og spennende kultur-, idretts- og aktivitetstilbud.
- 2.7 Vi vil være en aktiv tilrettelegger for sosiale nettverk og deltagelse fra kommunens befolkning.

De fire fokusområdene i kommuneplanens samfunnsdel er alle gjennomgått i arbeidet. Handlinger knyttet til disse er presentert i siste del av dokumentet.

Prioriterte tiltak

Her presenteres utvalgets prioriterte tiltak.

Grunnlaget for prioritet er faglig kvalitet. Økonomi er ikke vurdert som et ledd i prioriteringen.

Øke pedagogtettheten. To pedagoger på 1. - 4. trinn ved flere enn 15 elever, i fagene matematikk, norsk og engelsk

Det har lenge vært et nasjonalt politisk mål å forbedre den tilpassede opplæringen slik at alle elever får et bedre læringsutbytte i den ordinære undervisningen. Faglige vansker som begynner i det små i de første årene, kan vokse seg store når ungdomsskolen nærmer seg. Det er en av grunnene til at tidlig innsats er så viktig.

Tidlig innsats innebærer at barnehagene og skolene setter i verk tiltak for barn og elever med en gang det er behov, når som helst i barnehage- og skoleløpet. Det er likevel god grunn til å legge særlig vekt på de første årene, fordi tiltak tidlig i opplæringsløpet har bedre effekt på elevenes læring og personlige utvikling enn tiltak senere initiert. En del elever vil møte på utfordringer som krever ekstra tiltak, men som skolen kan håndtere innenfor den ordinære opplæringen dersom det finnes rom for alternativ organisering. Effekten av slike tiltak er også klart størst dersom de iverksettes tidlig i elevenes opplæringsløp. Skolen må iverksette ekstra tiltak for elever som henger etter eller står i fare for å bli hengende etter progresjonen i ordinær undervisning. Ettersom forskjellene i læring mellom elever forsterker seg og blir større utover i opplæringsløpet, er det avgjørende at tiltak settes inn så raskt som mulig. Dette kan ha reduserende effekt på spesialundervisning.

Lærertetthet er en faktor som kan påvirke muligheten til å gi tilpasset opplæring. Høy lærertetthet er i seg selv ikke tilstrekkelig for å gi tilpasset opplæring, men det finnes studier⁴ som finner at økt lærertetthet kan ha positiv betydning for noen elevgrupper, som elever med lav sosioøkonomisk bakgrunn og for de yngste elevene. Et tiltak som har vist seg å ha god effekt for elever med svake ferdigheter, er undervisning i små grupper for en periode. Dette forutsetter at skolen har mulighet for å tilrettelegge slik organisering.

Barnehagegaranti

For å imøtekomme utfordringen med å beholde å rekruttere unge mennesker i etableringsfasen er det viktig at kommunen gir tilgang til barnehageplass for dem som trenger det. Tilgang til barnehage er for mange helt avgjørende for å bosette seg å starte et liv i Vefsn. Vefsn kommune skal kunne tilby barnehageplass for barn ved fylte ett (1) år, unasett når på året barnet fyller år.

Ved ferdigstilling av Andås barnehage vil kommunen ha ledig kapasitet for å kunne imøtekomme dette, men det krever at man oppretholder kostnader for drift over det nivå som kreves for å oppfylle retten etter nasjonal standard. Det vil også være slik at for barnehager som vil ha ledig plass og dermed miste foreldrebetaling, må det vurderes kompensasjon for dette.

⁴ Mot et større mangfold, NTNU 2015

Tilgang til miljøterapeuter i skolen og en styrking av helsesøstertjenesten

Det er en sterk sammenheng mellom elevenes utgangspunkt fra grunnskolen og sannsynligheten for å gjennomføre videregående opplæring⁵. For ungdommer og unge voksne tyder forskning på at tiltak rettet mot sosiale og emosjonelle ferdigheter har større effekter enn tiltak som bare er rettet mot skolefaglige ferdigheter.

I dag er det slik at det er tilgjengelige miljøterapeuter for ungdomstrinnene ved Kippermoen og Granmoen. I tillegg er det 50% stilling tilgjengelig ved Mosjøen skole, knyttet til at denne er mottaksskole. De andre skolene har ingen slik tjeneste.

Digitale verktøy og satsning på IKT

Barn blir i dag født inn i en teknologisk verden, og teknologien er naturlig for dem. Rammeplan for barnehagen sier at personalet skal ha digital praksis som bidrar til barnas lek, kreativitet og læring.

Å kunne bruke digitale verktøy er en grunnleggende kompetanse i læreplanen for skolen. Digital kompetanse i skolene er nødvendig for å utdanne barn og unge til et arbeidsliv preget av innovasjonskultur og verdiskaping. Utvikling av den digitale kompetansen gir barn og unge et mer variert tilfang av læringsformer, flere læringsressurser og mer motiverende læringsmiljø - og dermed et potensial for bedre og mer læring.

For at barnehagen og skolen skal kunne oppfylle de krav som stilles er det nødvendig at personalet har gode kunnskaper, ferdigheter og holdninger i dette arbeidet. I tillegg må barnehagen og skolen ha god tilgang til digitale verktøy.

Innkjøp og montering av vanddispensere ved alle skoler

Elever skal gjennom en lang skoledag og mange timer med læring. Tilgang til, og inntak av vann har betydning for å at vi som mennesker holder konsentrasjonen og forebygger hodepine og trøtthet⁶.

Vann er det beste når kroppen trenger væske. Vann slukker tørsten effektivt og inneholder ikke sukker, alkohol eller fett. Å drikke vann er en vanesak. Dersom du har vann lett tilgjengelig, har du mye lettere for å huske på å drikke det. Vann er også positivt for tannhelsen. Vanddispenserne kobles til eksisterende vannforsyning som filtrerer og kjøler vannet ytterligere. Det anbefales også utdeling av vannflasker til alle elver. Dette har andre kommuner gode erfaringer med.

Etter- og videreutdanning av lærere for å nå nasjonale mål innen 2025

Stortinget vedtok i 2015 å stille krav om at alle lærere i grunnskolen som underviser i matematikk, engelsk, norsk, samisk og norsk tegnspråk, skal ha fordypning i disse fagene. Kommunene fikk ti år på seg til å sørge for at kravet blir oppfylt. Vefsn kommune har ikke oppfylt målsettingen.

Status er at 34% av lærerne som underviser i norsk dette skoleåret oppfyller ikke kompetansekravet. 38% av lærerne som underviser i matematikk dette skoleåret oppfyller ikke kompetansekravet. 46% av lærerne som underviser i engelsk dette skoleåret oppfyller ikke kompetansekravet.

⁵ Frafall i videregående opplæring, Utdanningsdirektoratet, 2009

⁶ Om vann, Helsedirektoratet 2011

7 stk øremerkede lærlingestillinger for oppvekst

Rekruttering av kvalifisert personell til barnehage og skole må ha et viktig fokus. Dette er avgjørende for den kvalitet barn og elever skal bli møtt med innen tjenesteområdet oppvekst. Andelen ansatte i barnehager med bakgrunn som barne- og ungdomsarbeider er vesentlig og økende. I tillegg er lærlingeplasser viktig for å rekruttere og beholde unge arbeidstagere i kommunen.

Et siste element er at Vefsn kommune tar et aktivt ansvar for å sikre at ungdom får fullført sitt opplæringsløp, gjennom større tilgang til lærlingeplasser.

Rekrutteringsfond for oppvekst

Rekrutteringen til Grunnskolelærerutdanning (GLU) for lærere som skal undervise på 1. - 7. trinn er en utfordring på nasjonalt nivå. Det betyr at det ikke utdannes nok lærere med denne kompetansen og at kommunene kan få problemer med å rekruttere lærerne de trenger. Situasjonen for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket i Nord-Norge gir særlig grunn til bekymring.

Det er derfor viktig at kommunen kan stimulere ungdom til å velge slik utdanning i årene fremover både for å kunne oppfylle kompetansekravene og kvaliteten i skolen, men også for å rekruttere og beholde arbeidstakere i kommunen. Et rekrutteringsfond kan f.eks. benyttes til:

- stipend til ungdom fra Vefsn som ønsker å ta lærerutdanning.
- legge til rette for at assistenter og fagarbeidere kan ta lærerutdanning/ barnehagelærerutdanning eller videreutdanning.

Økt voksentetthet i barnehagen som et ledd i å se det enkelte barn sterkere

Vefsn kommune er på snitt med kommuner ellers i landet når det gjelder voksentetthet i barnehagen. Samtidig er det slik at voksentettheten varierer noe gjennom barnehagedagen. For å styrke denne, slik at flest mulig barn ses best mulig, foreslås det en økning på 0,30% årsverk ved de ulike avdelinger i de kommunale barnehager. Dette vil gi et totalt løft på 7 hele årsverk for barnehagene, og må ses i tett sammenheng med forslaget om øremerkede lærlingeplasser for oppvekst. For å forebygge og styrke arbeidet med tidlig innsats for barnet vil dette også være en styrke.

Fra ord til handling

Satsningsområde 1 fra kommuneplanens samfunnsdel.

Vefsn kommune skal være et naturlig bestemmelsessted for private næringsutviklere og offentlige arbeidsplasser. Kunnskap om fremtidens arbeidsplasser er i så tilfelle avgjørende og må styrkes. Arbeidsplasser for unge voksne står sentralt.

Mål	Handling	Ansvar	Nye midler
1.1	Fortsette partnerskapsavtalen med Nord Universitet	Rådmann	
1.2	Styrke samarbeidet med «Ungt entreprenørskap» for å sikre kunnskap om gründerskap i skolen	Kommunalsjef Enhetsledere MON	
	Bruke lokale ressurser for å øke kunnskapen i skolen om natur- og kulturbaserte næringer	Enhetsledere MON	
	Fortsette arbeidet med valgfag i ungdomsskolen knyttet til frivillighet og samarbeid med frivillisentralen	Enhetsledere	
1.4	Invitere lokale bedrifter inn til skolen for å utforske samarbeidsmuligheter. Fokuserer på å styrke samarbeidsrelasjon og type aktiviteter	Enhetsledere MON	
1.5	7 stk øremerkede lærlingestillinger for oppvekstssektor	Rådmann	Ja, drift

Satsningsområde 2 fra kommuneplanens samfunnsdel

Vefsn kommune skal prioritere arbeidet med å beholde og rekruttere unge mennesker i etableringsfasen.

Mål	Handling	Ansvar	Nye midler
2.1	I Vefsn kommune skal alle barn kunne få barnehageplass fra fylte ett (1) år, uavhengig av fødselsdato. <ul style="list-style-type: none">• Flere plasser i eksisterende arealer• Nye muligheter ved ferdigstilling Andås barnehage• Kommunen må alltid ha ledig kapasitet	Rådmann	Ja, drift
2.2	Øke pedagogtettheten. To pedagoger i 1. - 4. trinn ved flere enn 15 elever i fagene matematikk, norsk og engelsk	Rådmann	Ja, drift
	Satse på digitale verktøy og kompetanse i IKT for fremtidens barnehage og skole	Rådmann	Ja, investering og drift
	Videreføre arbeidet med vurdering for læring i skolen	Enhetsledere	
	Satse på videreutdanning for å møte nasjonale mål for kompetanse blant pedagoger innen 2025 <ul style="list-style-type: none">• Nye muligheter gjennom Studiesenteret RKK kan være en viktig faktor	Rådmann	Ja, drift
	Opprette eget rekrutteringsfond for oppvekst. Brukes til stipend for lærerstudenter mot bindingstid i kommunen.	Rådmann	Ja, drift
	Øke voksentettheten i barnehagen som et ledd i å se det enkelte barn sterkere	Rådmann	Ja, drift
	Fokus på tett samarbeid i alle overganger i utdanningsløpet	Enhetsledere	
	Tilby foreldrekurs gjennom «De utrolige årene»	Enhetsledere Barne og ung.tj	
	Utvikle en egen strategi for foreldredeltagelse.	Kommunalsjef	
	Utvikle en egen rekrutteringsstrategi for oppvekstområdet	Kommunalsjef	
	Revidere plan for hjelpetiltak i barnehage og skole	Kommunalsjef	
	Gjennomføre foreldre- og brukerundersøkelser hvert 3 år	Enhetsledere	
	Utrede alternativ organisering av svømmeopplæringen. Et sterkere samarbeid med Kippermoen idrettssenter	Kommunalsjef	

2.3	Tilgang til miljøterapeuter ved alle skoler, samt en utvidet helsesøstertjeneste	Kommunalsjef Helse og omsorg	Ja
	Alle barneskoler skal ha trivselslederprogram	Enhetsledere	
	Det skal være programmer i skolen for psykisk helse. Viktig at elever får vurdere disse og erfaringene med de ulike programmer. Småskolen: Arbeidet med Zippys venner fortsetter 5. - 7. trinn: Program må etableres Ungdomstrinnet: Kurs i psykologisk førstehjelp fortsetter	Enhetsledere Barne og ung.tj Helsesøster Kommunalsjef	
	Fortsette arbeidet med Skolestua som et viktig element i et alternativt opplæringsløp	Kommunalsjef	
	PIS grupper for barn som lever i to hjem	Helse og omsorg	
	Skolene skal ha handlingsplaner for håndtering og forebygging av mobbing. Fokus på nettvett og bruk av sosiale medier skal inngå i denne		
	Sikre at barnehager og skoler har et fysisk miljø som stimulerer til aktivitet og læring	Enhetsledere	
	Gjennomføre lokal undersøkelse om mobbing, læringsmiljø og trivsel, årlig	Enhetsledere	
2.5	Utvikle det gode samarbeidet mellom skole og organisasjoner, av ikke-kommersiell karakter	Enhetsledere	
	Det skal fortsatt være gratis for frivillige lag og organisasjoner å bruke skolens lokaler på ettermiddag og kveld, når aktiviteten er for barn og unge	Rådmann	
2.7	Barnehagen og skolen skal bidra til å gi flyktninger og asylsøskere språkpraksis	Enhetsledere	
	I forbindelse med utvikling av foreldrestrategi, skal det hensyntas utfordringer knyttet til inkludering av innvandrere og andre tilflyttere	Kommunalsjef	

De fire fokusområdene fra kommuneplanens samfunnsdel

Folkehelse

Handlinger	Ansvar	Nye midler
Innkjøp og montering av vanddispensere ved alle skoler	Kommunalsjef	Ja, investering
Prioritere arbeidet med at alle barnehager og skoler i Vefsn er helsefremmende innen utgangen av 2018	Kommunalsjef Enhetsledere Folkehelse	
Bruke foreldremøter og -samtaler til å oppfordre foreldre til og la barna gå til skolen	Enhetsledere	
Naturen er en viktig lærings- og aktivitetsarena. Uteaktivitet skal være prioritert i SFO	Enhetsledere	
Årlig delta i aksjon «Svømmeopplæring for barnehagebarn»	Enhetsleder bh Enhet Folkehelse	
Årlig delta i aksjon "Svømmeopplæring for nyankomne flyktninger»	Enhetsledere Folkehelse	
Revidere skysreglement. Vurdering om farlig skolevei inngår	Kommunalsjef	

Vefsn kommune som organisasjon

Handlinger	Ansvar
Ferdigstille arbeidet med vurdering av kommunens skolestruktur	Rådmann
Vurdere kommunens barnehagestruktur	Rådmann
Framsnakke og bygge omdømme om kommunens barnehager og skoler	Enhetsledere
Holde fokus på et høyt nærvær og god trivsel på arbeidsplassen	Enhetsledere
Fremme sak knyttet til organisering av IKT i skolen	Kommunalsjef

Byutvikling, levende bysentrum

Handlinger	Ansvar
Plan og utvikling skal sikre at barn og unge blir inkludert i utviklingen av egen kommune. Skolen er positiv til å være en arena for dette	Plan og utvikling Enhetsledere

Klima og miljø

Handlinger	Ansvar
Redusere mengden søppel ved enhetene og involvere barn og elever i arbeidet	Enhetsledere
Arrangere sykkel dag ved skolene	Enhetsledere
Redusere forbruk av energi ved enhetene	Enhetsledere

Oppsummering

Her følger en liste over de tiltak som er foreslått i handlingsplanen og som krever nye midler. Tiltakene er i prioritert rekkefølge.

Grunnlaget for prioritet er *faglig* kvalitet. Økonomi er ikke vurdert som et ledd i prioriteringen.

Prioritet nr	Handling	Drift/ investering
1	Øke pedagogetettheten. 2 pedagoger i 1. - 4. trinn ved flere enn 15 elever i fagene matematikk, norsk og engelsk <ul style="list-style-type: none">Rekrutteringsstillinger med hovedvekt på småskoletrinnet	Drift
2	Barnehagegaranti. Kommunen skal alltid ha ledig kapasitet for å ta i mot barn fra fylte ett (1) år.	Drift
3	Tilgang til miljøterapeuter ved alle skoler, samt en utvidet helsesøstertjeneste	Drift
4	Digitale verktøy og kompetanse på IKT for fremtidens barnehage og skole	Investering og drift
5	Innkjøp og montering av vanddispensere ved alle skoler	Investering
6	Satse på videreutdanning for å møte nasjonale mål i 2025 <ul style="list-style-type: none">Nye studiemuligheter gjennom Studiesenteret RKK. Kommunen tilbyr «Studer i arbeidstiden med lønn»	Drift
7	7 stk øremerkede lærlingstillinger for oppvekst	Drift
8	Opprette eget rekrutteringsfond. Stipend til lærerstudenter mot bindingstid i kommunen.	Drift
9	Øke voksentettheten i barnehagen som et ledd i å se det enkelte barn sterkere	Drift